

Programa **ATENCIÓ A LA MATERNITAT A RISC**

Memòria 2014

Associació **SALUD** y Asociación **FAMILIA**

ÍNDEX

1. Context del Programa.
2. Cartera de serveis i prestacions.
3. Detecció i Prevenció de la violència de parella.
4. Activitat desenvolupada.
5. Perfil de les dones ateses.
6. Mosaic de serveis complementaris.
7. Col·laboració i suport d'organitzacions públiques i privades.
8. Disseminació de la cartera de serveis i prestacions.
9. Declaració d'autoria.

1. CONTEXT DEL PROGRAMA

El Programa Atenció a la Maternitat a Risc funciona ininterrompudament des de l'any 1992 fins l'actualitat oferint serveis de planificació familiar i de prevenció de la interrupció voluntària de l'embaràs des d'una perspectiva pro-elecció a dones en situació vulnerable o en risc d'exclusió social.

Els finançadors principals d'aquest Programa durant 2014 van ésser el Servei Català de la Salut i el Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Així mateix cal destacar que al llarg de l'exercici 2014 a Catalunya s'han desenvolupat les opcions assistencials previstes per la Ley de salud sexual y reproductiva y de la interrupción voluntaria del embarazo 2/2010 de 3 de Marzo.

L'Associació Salut i Família va continuar mantenint durant l'exercici 2014 relacions actives de col·laboració amb les diverses administracions públiques i proveïdors públics i privats alhora que va desplegar intenses iniciatives d'advocacia a favor de que les necessitats de les dones i les famílies vulnerables siguin objecte d'interès general i d'inversions econòmiques per part dels poders públics i de la iniciativa privada.

La iniciativa d'advocacia més significativa va ésser l'elaboració i difusió a tot l'Estat de l'Informe Impacto de una reforma legal restrictiva del aborto en España sobre la salud pública y los derechos básicos que va revisar i contrastar des de la perspectiva de l'evidència científica disponible, l'impacte de la reforma presentada pel Ministeri de Justícia del govern espanyol sobre la salut de les dones, la salut reproductiva i la prevenció de l'avortament, les víctimes de la violència de parella, la salut

fetal, neonatal i infantil, les oportunitats de vida per a les adolescents, els grups vulnerables de dones i famílies, la pobresa infantil i familiar i el sistema sanitari, així com sobre els drets humans bàsics i la igualtat efectiva entre dones i homes. L'informe està accessible a: <http://www.saludyfamilia.es/ca/maternitat-risc/atencio-maternitat-risc>.

2. CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La cartera de serveis del Programa Atenció a la Maternitat a Risc abasta quatre àmbits principals:

- Suport, orientació i acompanyament durant la crisi que suposa un embaràs no desitjat.
- Facilitació de l'accés als serveis sanitaris públics a les dones embarassades en risc d'exclusió social.
- Servei de contracepció immediata de llarga durada.
- Servei de Consell Familiar en col·laboració amb la Maternitat de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron.

Les prestacions disponibles són:

- Test d'embaràs immediat, fiable i gratuït.
- Orientació, suport i acompanyament individual gratuït a les dones de tots els orígens que es troben en una situació d'embaràs no desitjat. Aquesta prestació es basa en els principis de pro-elecció i aplica les opcions previstes a la Ley de salud sexual y reproductiva y de la interrupción voluntaria del embarazo 2/2010 de 3 de Marzo.
- Tramitació de la documentació d'accés als serveis sanitaris públics a dones embarassades de tots els orígens.
- Contracepció immediata i gratuïta mitjançant un dels següents mètodes de llarga durada:
 - Implantació d'un DISPOSITIU INTRAUTERI amb alta càrrega de coure de cinc anys de durada.
 - Col·locació de l'implant hormonal subdèrmic IMPLANON de tres anys de durada.

- Suport i orientació psicològica a dones i parelles en situació d'interrupció voluntària de l'embaràs per una causa de risc fetal, òbits fetals, dones embarassades en situació de risc, nounats de risc i mort perinatal.

3. DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE PARELLA

La violència contra les dones es manifesta a totes les classes socials, nivells econòmics i educatius i tant a l'àmbit urbà com rural. Tanmateix, les dones amb pocs recursos educatius i econòmics refereixen patir violència de parella més freqüentment que les dones pertanyents a sectors socials menys desfavorits.

L'Associació Salut i Família està fermament compromesa en la recerca operativa, la prevenció i la detecció precoç de la violència de parella contra les dones vulnerables i en l'atenció immediata a les víctimes. Per aquest motiu, qualsevol dona beneficiària de qualsevol programa o servei de l'Associació Salut i Família és subjecte d'una exploració activa sobre la presència o no de violència de parella en la seva vida i en cas afirmatiu rep una oferta d'atenció i orientació immediata de tipus jurídic i psicològic.

Durant l'any 2014 s'ha explorat la violència de parella mitjançant el test Partner Violence Screen (PVS) en el 96,6% dels casos atesos i s'ha registrat una prevalença del 10,6% que implica un augment de 3,3 dígit respecte l'any 2013.

4. ACTIVITAT DESENVOLUPADA

- Suport, orientació i acompanyament durant la crisi d'un embaràs no desitjat: 1.165 casos
- Facilitació d'accés al sistema sanitari de dones embarassades en risc d'exclusió social: 104 casos
- Contracepció immediata de llarga durada: 2.935 casos
- Servei de Consell Familiar: 396 casos
- Exploració de violència de parella en:
Prevalença de violència de parella a: 96,6% casos
10,6% casos

ACTIVITAT TOTAL: 4.600 casos

L'activitat global s'ha mantingut estable respecte l'any 2013. El nombre de casos atesos per contracepció immediata de llarga durada suposa 2,5 vegades els casos atesos per crisi d'un embaràs no desitjat. Dels casos atesos per contracepció de llarga durada el 58,4% van ésser implantacions de DIU i el 41,6% col·locacions d'IMPLANON.

5. PERFIL DE LES DONES ATESES

L'anàlisi del perfil de dones ateses es fa agregadament per a les dones que consulten per una crisi d'embaràs no desitjat, contracepció immediata i/o sol·licitud d'accés al sistema sanitari i de forma singularitzada per a les dones ateses al Servei de Consell Familiar.

Pel que fa a les dones ateses als àmbits de crisi d'un embaràs no desitjat, contracepció immediata i sol·licitud d'accés al sistema sanitari el 64,9% eren de procedència estrangera i el 35,1% espanyoles, residint el 38,8% a la comarca del Barcelonès i el 61,2% a d'altres indrets de Catalunya. Les vies d'arribada al Programa van ésser en primer lloc la iniciativa pròpia (41,5%) seguida dels centres sanitaris (37,6%) i en tercer lloc de centres variats (20,9%).

La franja d'edat de 26 a 35 anys aplegava el 45,4% i les menors de 19 anys van suposar el 5,3%. L'estat civil fou soltera al 54,7%, tot i que amb independència de l'estat civil el 27,8% manifestaven tenir una parella amb una durada de la relació inferior a l'any.

Únicament el 26,3% de les dones tenien un treball assalariat o autònom mentre que el 48,3% estaven a l'atur i el 10,2% es trobaven en situacions de precarietat que anaven des de l'economia submergida a la prostitució. A banda, el 46,3% de les dones no en tenien cap ingrés propi. L'analfabetisme funcional va estar present en el 3,5% de les dones alhora que el 25,8% declaraven tenir estudis primaris i el 58,2% estudis secundaris.

Cal destacar que el 51,3% de les dones no havien consultat cap servei sanitari per motius de planificació familiar en els darrers dos anys i el 45,5% declaraven no utilitzar cap tipus de contracepció mentre que el 24% usaven el preservatiu i el 20% l'anticoncepció oral.

Entre les dones ateses va predominar la baixa fecunditat de tal manera que el 22,7% no en tenia cap fill i el 34,2% en tenia un, mentre que solament el 5,3% en tenia més de tres fills.

La utilització de la interrupció voluntària de l'embaràs com a estratègia de regulació de la fecunditat va estar present en el 61,9% de les dones ateses que referien la pràctica d'interrupcions anteriors de l'embaràs. Pel que fa a la decisió actual d'interrompre l'embaràs va ésser unilateral per part de la dona en un 34,7% dels casos.

Pel que fa a les dones ateses al Servei de Consell Familiar el seu perfil està molt condicionat pel tipus de població femenina que atén la Unitat d'Embaràs a Risc de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron. Així el 76% eren de procedència espanyola i el 36,8% residien a la comarca del Barcelonès.

La franja d'edat de 26 a 35 anys aplegava al 49,3% i les menors de 19 anys van suposar el 1,3%. L'estat civil fou casada o vídua en el 82,7% dels casos.

El 75,3% de les dones tenien un treball assalariat o autònom i el 54% declaraven tenir estudis universitaris.

La baixa fecunditat era majoritària de tal manera que el 40,6% de les dones no en tenia cap fill i el 41,3% en tenia un.

El motiu de consulta va ésser en primer lloc l'atenció a un nou-nat de risc (31,3%), en segon lloc l'atenció post-interrupció voluntària de l'embaràs (27,3%), en tercer lloc l'existència d'un embaràs a risc (22%) i per últim l'ocurrència d'un òbit fetal (12,6%).

6. MOSAIC DE SERVEIS COMPLEMENTARIS

Totes les dones ateses al Programa Atenció a la Maternitat a Risc disposen d'accés immediat i preferent als següents serveis complementaris:

- Atenció jurídica i psicològica immediata en situacions de violència de parella.
- Participació en els grups de suport i orientació per a mares immigrants i per a mares joves i adolescents de tots els orígens.
- Orientació i suport jurídic en situacions de conflicte i de canvi familiar a càrrec del Programa "Brúixola".
- Orientació i suport psicològic per a la vida personal i familiar en situacions de conflicte i de canvi a càrrec del Programa "Brúixola".
- Orientació formatiu-laboral per a dones de tots els orígens.
- Orientació jurídica, microeconòmica i pràctica pel que fa a l'habitatge de propietat o de lloguer a càrrec del Programa "A Resguard".
- Accés a la línia de prestacions La infància és essencial a totes les mares que hi participen als grups de suport i orientació a la maternitat.

7. COL·LABORACIÓ I SUPORT D'ORGANITZACIONS PÚBLIQUES I PRIVADES

Les organitzacions finançadores del Programa Atenció a la Maternitat a Risc han estat:

- Servei Català de la Salut.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.

Les organitzacions finançadores del Programa Grups de Suport i Orientació a Mares Vulnerables han estat:

- Ajuntament de Barcelona.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.

Les organitzacions finançadores del Programa Brúixola han estat:

- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.
- Departament de Benestar Social i Família.
- Ajuntament de Barcelona.

Les organitzacions finançadores del Programa Prevenció i Detecció de la Violència de Parella han estat:

- Ministerio de Empleo y Seguridad Social.
- Institut Català de les Dones.

Pel que fa als proveïdors sanitaris públics s'ha comptat amb la col·laboració activa de:

- Programes d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIRs) de Catalunya.
- Hospital Clínic de Barcelona.
- Hospital del Mar de Barcelona.
- Centres d'Atenció Primària de Catalunya.
- Fundació Salut Empordà.

Pel que fa als proveïdors sanitaris privats s'ha comptat amb la col·laboració activa de:

- Clínica Mèdica Sants.
- Agrupació Tutor Mèdica.
- Centre Mèdic Eira.
- Centre Mèdic Les Corts.
- Clínica EMECE.
- Clínica Dalmases.
- Centre Mèdic Adalia.
- Centre Mèdic Aragó.
- Instituto Ginetec.
- Hospital de Figueres.

Pel que fa a la col·laboració de centres socials i organitzacions del tercer sector social s'ha comptat amb:

- Creu Roja de Catalunya.
- Servei d'Atenció a l'Immigrant Estranger i Refugiat, SAIER.
- Federación de Entidades Latinoamericanas de Cataluña, FEDELATINA.
- SOS Racismo.

- Red para el Desarrollo e Integración de Naciones, RUMBOS.
- Federación de Entidades Bolivianas en Cataluña, FEDEBOL.
- Asociación de Mujeres Bolivianas en Cataluña.
- Asociación Salvadoreña en Cataluña.
- Associació Cultural Educativa i Social Operativa de Dones Pakistaneses, ACESOP.
- Punts d'Informació Juvenil (PIJ's) de diversos municipis.
- Serveis Socials Municipals.
- Programes d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD's) de Catalunya.

8. DISSEMINACIÓ DE LA CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La difusió realitzada en el marc del Programa Atenció a la Maternitat a Risc ha consistit en:

- S'han rebut 17.859 visites a la pàgina Web de l'Associació Salut i Família i d'aquestes 1.839 s'han fet directament al Programa Atenció a la Maternitat a Risc.
- S'ha difós la cartera de serveis i prestacions entre 2.866 beneficiaris/es institucionals i professionals.
- S'ha difós la Memòria del Programa Atenció a la Maternitat a Risc 2013 entre 3.758 beneficiaris/es institucionals i professionals.
- S'ha difós l'Informe Impacto de una reforma legal restrictiva del aborto en España sobre la salud pública y los derechos básicos amb un impacte estimat sobre 15.306 beneficiaris/es (institucions i professionals) durant el període Setembre-Novembre 2014.

A l'Octubre 2014 es va celebrar a Madrid la Jornada "Maternidades Vulnerables" que va comptar amb el suport i participació de UNAF i Fundació Atenea. Aquesta Jornada va ésser difosa a l'Estat i arreu de Catalunya a 10.795 professionals i institucions i va comptar amb la participació directa de 77 professionals.

A l'Octubre 2014 es va celebrar a Còrdova la Jornada "Maternidades Vulnerables" que va comptar amb el suport i participació de Fundació Atenea, Encuentraacuerdos, Universidad de Córdoba i Instituto Andaluz de la Mujer. Aquesta Jornada va ésser difosa a 8.515 professionals i institucions i va comptar amb la participació de 24 professionals.

9. DECLARACIÓ D'AUTORIA

Elvira Méndez ha dissenyat i redactat la Memòria 2014 del Programa Atenció a la Maternitat a Risc.

Josep Maria Llampallas ha fet el tractament informàtic de les dades d'activitat i perfil descriptiu de les dones ateses.

Carolina Herrera ha realitzat l'edició.

Elvira Méndez és la responsable de la Memòria 2014.

Maig 2015. Barcelona

Composició de coberta: Pere Anglada.

Associació Asociación
SALUD y FAMILIA

OFICINES

Barcelona

Via Laietana, 40, 3è 2a B
08003 Barcelona
Tel. 93 268 24 53 – Fax 93 319 85 66
saludyfamilia@saludyfamilia.es
www.saludyfamilia.es

Lleida

Passatge de l'Empordà, 16
25006 Lleida
Tel. 93 268 24 53 – Fax 93 319 85 66
saludyfamilia@saludyfamilia.es
www.saludyfamilia.es